Europejski nakaz aresztowania

Europejski nakaz aresztowania (ENA) wydaje się w następstwie przeprowadzenia transgranicznego uproszczonego postępowania sądowego, w ramach którego dochodzi do przekazania podejrzanych lub oskarżonych na potrzeby ścigania przestępstw lub wykonania wyroku pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności. Europejski nakaz aresztowania wydany przez organy sądowe jednego z państw członkowskich jest ważny na całym terytorium Unii Europejskiej

Europejski nakaz aresztowania stosuje się od 1 stycznia 2004 r. Zastępuje on długie procedury ekstradycji, które dawnej były stosowane przez państwa członkowskie.

Jak to działa?

Jest to wydany przez organ sądowy jednego z państw członkowskich wniosek o **aresztowanie danej osoby** w innym państwie członkowskim i **przekazanie tej osoby** do państwa, które wystąpiło z wnioskiem, do celów ścigania lub wykonania wyroku pozbawienia wolności bądź zastosowania środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności. Mechanizm ten opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych. Ma on zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich UE.

Mechanizm działa na zasadzie bezpośredniego kontaktu między organami sądowymi.

Organy korzystające z europejskiego nakazu aresztowania są zobowiązane do poszanowania praw procesowych podejrzanych i oskarżonych – takich jak prawo do informacji, prawo do adwokata, prawo do tłumacza ustnego, a także prawo do pomocy prawnej – na podstawie prawa kraju, w którym dana osoba została aresztowana.

Co się zmieniło w porównaniu do tradycyjnych procedur ekstradycji?

1. **Ściśle określone terminy**
   Państwo, w którym aresztowano daną osobę musi podjąć ostateczną decyzję w kwestii wykonania europejskiego nakazu aresztowania w terminie 60 dni od daty aresztowania.
   Jeżeli dana osoba wyraża zgodę na przekazanie, postanowienie o przekazaniu musi zostać wydane w terminie 10 dni.
   Osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, powinna zostać przekazana jak najszybciej, w terminie uzgodnionym między właściwymi organami, jednak nie później niż 10 dni od wydania ostatecznej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
2. **Kontrola podwójnej karalności - nie jest już konieczna w przypadku 32 kategorii przestępstw.**
   W odniesieniu do *32 kategorii przestępstw* nie weryfikuje się, czy czyn stanowi przestępstwo w obu państwach. Jedynym wymogiem jest to, aby *górna granica ustawowego zagrożenia karą wynosiła co najmniej trzy lata w państwie, w którym wydano nakaz*.
   W stosunku do innych przestępstw przekazanie może nastąpić pod warunkiem, że czyn stanowi przestępstwo w państwie wykonania nakazu.
3. **Brak wymiaru politycznego**
   Decyzje są podejmowane wyłącznie przez organy sądowe. Nie bierze się pod uwagę czynników politycznych.
4. **Przekazywanie własnych obywateli**
   Państwa Unii Europejskiej nie mogą już odmówić przekazania własnych obywateli, chyba że przejmą w przypadku danej osoby wykonanie wyroku pozbawienia wolności.
5. **Gwarancje**
   Państwo wykonujące ENA może wymagać gwarancji, że:
   a. dana osoba po upływie określonego okresu będzie miała **prawo wystąpić o kontrolę orzeczenia**, jeżeli orzeczono **karę dożywotniego pozbawienia wolności**;

b. dana osoba może odbyć **karę pozbawienia wolności w państwie wykonania nakazu**, jeżeli jest obywatelem tego państwa lub ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie.

6. **Podstawy odmowy wykonania nakazu**
   Państwo może odmówić przekazania danej osoby, jeżeli ma zastosowanie jedna z przesłanek obligatoryjnych lub fakultatywnych:
   Przesłanki obligatoryjne:
   - dana osoba została już **osądzona za popełnienie tego samego przestępstwa** (*ne bis in idem*);
   - **niepełnoletność** (dana osoba nie osiągnęła wieku odpowiedzialności karnej w państwie wykonania nakazu);
   - **amnestia** (państwo wykonania nakazu, mogło ścigać tę osobę, ale przestępstwo jest w tym państwie objęte amnestią).
   Przesłanki fakultatywne – takie jak:
   - brak podwójnej karalności przestępstw innych niż 32 przestępstwa wymienione w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej w sprawie ENA;
   - właściwość miejscowa;
   - toczące się postępowanie w państwie wykonania;
   - m.in. przedawnienie.

Podręcznik pt. „Jak wystawiać europejski nakaz aresztowania”

Komisja Europejska wydała podręcznik pt. „Jak wystawiać europejski nakaz aresztowania?” (2002 Kb), aby ułatwić codzienną pracę zainteresowanym organom sądowym. Podręcznik zawiera szczegółowe wskazówki dotyczące kroków proceduralnych związanych z wydaniem i wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania. Podręcznik prezentuje również dogłębne wyjaśnienia najważniejszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przedstawiające wykładnię poszczególnych przepisów decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania.

Podręcznik we wszystkich językach można znaleźć tutaj: BG (2700 Kb), CS (1854 Kb), DA (1766 Kb), DE (1659 Kb), ET (1783 Kb), EL (2439 Kb), ES (1649 Kb), FR (1892 Kb), HR (1789 Kb), IT (2141 Kb), LV (2158 Kb), LT (1865 Kb), HU (1908 Kb), MT (2560 Kb), NL (2047 Kb), PL (2200 Kb), PT (1968 Kb), RO (1926 Kb), SL (1797 Kb), SK (1977 Kb), FI (2172 Kb), SV (1591 Kb).

Dane statystyczne dotyczące stosowania ENA

Średnia liczba przekazań osób poszukiwanych w 2016 r.:

- za zgodą – w terminie **16 dni** (*około 65% przekazań*)
- bez zgody – w terminie nieprzekraczającym **2 miesięcy**.

Odpowiedzi do kwestionariusza dotyczącego ENA (2014 r.) (1582 Kb)

Odpowiedzi do kwestionariusza dotyczącego ENA (2015 r.) (1479 Kb)

Odpowiedzi do kwestionariusza dotyczącego ENA (2016 r.) (1732 Kb)

Dane na temat wszystkich państw nie są dostępne, ale kompletne są dane o wydanych europejskich nakazach aresztowania z lat 2015 i 2016.

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Wydanen	6849	6898	10983	14812	15987	19371	9864	11645	11284	11944	16146	16636

akazy											
Wykonane nakazy	836	1223	2227	3418	4439	4213	3155	3362	5645	5375	5804

Powiązane strony

Decyzja ramowa dotycząca europejskiego nakazu aresztowania

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Ostatnia aktualizacja: 27/06/2019